

Regeringskansliet

Remissvar över betänkande SOU (2021:81)

Beslut

Länsstyrelsen i Kalmar lämnar följande yttrande på remissen om betänkandet En säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet (SOU 2021:81).

Sammanfattning

Länsstyrelsen bedömning är att utredningen är väl genomarbetad och har många förslag som bidrar till ett säkrare dricksvatten. Det övergripande syftet är att föreslå hur EU:s nya dricksvattendirektiv ska genomföras i svensk rätt och det har de i stort lyckats väl med.

För att kunna uppnå syftet med de tilltänkta tillrinningsområdena att skydda råvattnet anser länsstyrelsen att den miljöövervakning som sker idag inte är tillräcklig och att finansiering samt ansvar behöver klargöras.

Länsstyrelsens bedömning är att det är rimligt att uppdraget kring vattenförekomster samordnas med vattenförvaltningen då det har många likheter. Det borde finnas goda möjligheter att göra det på ett bra sätt, inte minst då beredningssekretariaten ofta har en närhet organisatoriskt till kollegor med kunskap om vattenskydd och vattenförsörjning. Om organisationen kring vattenförvaltningen ändras, får man utgå från att detta uppdrag ”följer med”.

Länsstyrelsen ser stora tidsmässiga utmaningar i arbetet. Tillräckliga resurser för genomförandet behöver tillsättas snabbt.

Länsstyrelsen lämnar huvudsakligen synpunkter på de förslag till förändringar som kan komma att påverka länsstyrelsens verksamhet.

1 Författningsförslag

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster.

Länsstyrelsen anser att lagkravet gällande underhåll bör förtydligas.

Lagkravet för underhåll kopplat till va-anläggningen finns redan formulerat i den 10 § i lagen om allmänna vattentjänster. Om den 13 § ska omformuleras bör det utifrån vad som redan framkommer av den 10 § konkretiseras.

Nuvarande lydelse:	Föreslagen lydelse:	Länsstyrelsens förslag:
Huvudmannen <i>skall</i> för den allmänna va-anläggningen ordna.	Huvudmannen <i>ska</i> för den allmänna va-anläggningen ordna och <i>underhålla</i> .	Huvudmannen <i>ska</i> för den allmänna va-anläggningen <i>ordna och upprätta underhållsplaner</i> .

1.12 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion

Enligt 7a § ska länsstyrelsen ansvara för och följa upp frågan om att förbättra eller upprätthålla tillgången till dricksvatten och att främja användningen av dricksvatten ur kran.

Länsstyrelsen anser inte att ansvaret faller inom ramen för länsstyrelsens arbete. Länsstyrelsen anser att det är ett juridiskt ansvar utifrån den allmänna vattentjänstlagen och socialtjänstlagen som vilar på kommunen. Länsstyrelsen skulle kunna ansvara för att följa upp att kommunerna ser till att förbättra eller upprätthålla tillgången till dricksvatten. Länsstyrelsen anser också att uppdragets innebörd bör förtydligas.

Förslaget avstyrks.

10. Riskbaserad metod för dricksvattensäkerhet

Generella synpunkter

Länsstyrelsen anser att det måste finnas en tydligare beskrivning än den som redovisas i utredningen mellan de tilltänkta tillrinningsområdenas riskmetoder och de eventuella vattenskyddsområden som kommer att finnas inom samma område. Det kan också uppstå svårigheter om det upprättas två olika skyddsytor för samma vattentäkt, en för tillrinningsområdet och en yta för vattenskyddsområdet.

Riskmetoden ska enligt utredningen utformas utifrån HACCP-principen och faroanalyser som ska utföras av dricksvattenproducenten. Dricksvattenproducenterna arbetar redan utifrån dessa principer för råvattnet, distributionsanläggningen och

ledningsnätet i dagsläget och reglerade utifrån dricksvattenföreskrifterna.

För de vattenförekomster som redan har vattenskyddsområden finns det och utreds kontinuerligt undersökningar kopplade till hydrogeologi, råvattenkvalité och omvärldsfaktorer. Tillsyn bedrivs redan inom vattenskyddsområdet utifrån skyddsföreskrifterna och enligt miljöbalken övriga kapitel samt livsmedelslagstiftningen av den kommunala miljönämnden. Länsstyrelsen ställer sig frågan utifrån de redan omfattande utredningar som utförs inom tillrinningsområdena och den tillsynen som bedrivs, om det finns ett behov av ytterligare utredningar där det redan finns fastställda vattenskyddsområden.

Om vattenmyndigheterna blir ansvariga för de tilltänkta tillrinningsområdena som utredningen föreslår bör myndigheten få fler bemyndiganden än vad som föreslås i utredningen. Utredningen föreslår att vattenmyndigheterna ska få förelägga andra myndigheter att inkomma med uppgifter. Länsstyrelsen anser att detta bemyndigande inte är tillräckligt för att åtgärderna ska kunna drivas igenom inom de tilltänkta tillrinningsområdena. Till exempel föreslås ofta i dagens åtgärdsprogram att det bör inrättas vattenskyddsområden eller att skyddsområdet behöver revideras. Länsstyrelsen har inga juridiska möjligheter att kräva av dricksvattenproducenten att denna ska inkomma med ansökningshandlingar för att inrätta eller revidera ett vattenskyddsområde. För att få full verkan skulle därför lagstiftningen kring vattenskyddsområden behöva stärkas.

Om ytterligare ytor och arbetsstrukturer ska införas kring vattenförekomsterna, framförallt de kommunala vattentäkterna, bör de utredas hur det ska finnas en förankring till dagens redan etablerade vattenskyddsarbete och hur den framtida samverkan ska utformas.

Länsstyrelsen ser det angeläget att centrala myndigheter skyndsamt tar fram vägledningar som kan hjälpa vattenmyndigheterna och länsstyrelserna i deras arbete.

Länsstyrelsen anser inte att utredningen i tillräckligt stor sträckning utreder förhållandena kring framtida vattenförsörjning. Klimatförändringarna riskerar att påverka råvattentillgången både kvalitativt och kvantitativt samt öka vattenbehovet. Utredningen belyser inte hur detta eventuellt skulle kunna komma att påverka vattenskyddsarbetet inom de tilltänkta tillrinningsområdena.

Råvattenkontroll

Det bör ställas krav på minimiantal råvattenprover som ska tas per år och även ett minimikrav vilka parametrar som ska ingå. Utöver detta bör omfattning baseras på riskbedömning i dialog med tillsynsmyndigheten. Parametrar som är viktiga för dricksvattenproduktionen har också betydelse för statusklassning av

vattenförekomster. Länsstyrelsen instämmer med utredningens bedömning om att dricksvattenföreskrifterna bör ses över avseende undersökning av råvatten.

Miljöövervakning

Utredningen föreslår att vattenmyndigheterna ska ansvara för att se till att den övervakning som genomförs lever upp till kraven enligt artikel 13.2. Vattenmyndigheterna har varken möjlighet att finansiera eller arbetsresurser för att själva genomföra övervakningen. Det finns ett behov av att klargöra vilken myndighet som ska genomföra övervakningen och hur den ska finansieras om den ska kunna genomföras.

Övervakningen behöver också samordnas inom en tydligare struktur och organisation samt synliggöras för alla inblandade aktörer. I dagsläget äger det tyvärr rum en del dubbelarbeten, eftersom alla aktörer inte har tillgång till den samlade data som finns för varje vattenförekomst. Om uppgifterna kopplade till varje vattenförekomst samordnades och synliggjordes på ett lättillgängligt sätt skulle istället aktörerna kunna dra nytta av varandras arbeten.

Riskhanteringsåtgärder

Det är enligt utredningen oklart när och hur riskåtgärder ska genomföras. Det finns inte heller någon koppling till miljö kvalitetsnormer för varje vattenförekomst. Länsstyrelsen anser att det finns ett behov av en vägledning som beskriver hur arbetet ska bedrivas kring hanteringen av riskåtgärder.

Kapitel 13. Vattenläckage

Länsstyrelsen anser att det är positivt att underhållsskyldigheten kopplat till ledningsnätet och dess vattenläckage inte begränsas enbart till dricksvatten, utan även inkluderar spill- och dagvattennäten. Länsstyrelsen anser också att lagkravet bör innefatta alla va-huvudmännen oavsett hur många abonnenter man försörjer eller hur många kubiketers dricksvatten man levererar per dygn. Tröskelvärdet är väldigt högt ställt utifrån många mindre dricksvattenproducenter som finns nationellt. Länsstyrelsen anser att det är lika viktigt att komma tillrätta med problematiken oavsett storleken på dricksvattenproducenten.

Kapitel 16. En förbättrad tillgång till dricksvatten

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen utifrån uppdraget att det inte för närvarande finns skäl att införa tvingande regler om att utomhus- och inomhusutrustning för dricksvatten ska installeras på allmän plats.

Kapitel 17. Information till allmänheten

Länsstyrelsen anser att det är positivt att abonnenterna och allmänheten får mer kunskap om vårt dricksvatten och vår vattensituation.

Kapitel 18. System för rapportering

Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning att ett nytt system för rapporteringen bör ske till centrala myndigheter, men att rapporteringen också måste delges lokala kontrollmyndigheter. Rapportering måste spridas både inom staten och kommunerna för att det ska kunna finnas en god samverkan mellan de olika myndigheterna i frågeställningar kopplade till vattenskyddet. De lokala kontrollmyndigheterna behöver också rapporteringarna för att kunna fullfölja sina tillsynsuppdrag.

Kapitel 19. Informationsutbyte och sekretess

Länsstyrelsen instämmer i att det aktuella bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen är tillräckliga för att skydda känsliga uppgifter i tillrinningsområden för uttagpunkter för dricksvatten, försörjningssystemet och fastighetsinstallationer. Anläggningar och övrig infrastruktur som har en viktig betydelse inom kommunen omfattas av försvarssekretess och bör utgöra ett tillräckligt skydd för känsliga uppgifter. Länsstyrelsen bedömer också utifrån utredningens resonemang att det inte finns något hinder för att kräva in nödvändig information från enskilda dricksvattenproducenter i enlighet med 10 kap. 2§ offentlighets- och sekretesslagen.

Det är viktigt att någon aktör får ansvar för upprätta en samsyn och skapa enighet kring hanteringen av sekretessprövning. Den nationella samordningsgruppen för dricksvatten skulle vara ett ändamålsenligt forum. Det finns också ett behov av att identifiera och fastställa vilka aktörer som ska tillhöra säkerhetsskyddslagstiftningen. En nationell vägledning bör upprättas i samband med att ramdirektivet träder i kraft. Varje myndighet har under flera år hanterat och sekretessprövat motsvarande känslig information och anläggningar på väldigt skilda sätt, även om det inte har varit inom det tilltänkta begreppet tillrinningsområden. Det finns ett behov av att upprätta ett förtroende kopplat till sakfrågan som försvunnit i varje myndighets och handläggares individuella prövning.

Kapitel 20. Sanktioner

Det finns en felaktighet på s 453. Länsstyrelserna har inga verktyg via detaljplanering att kunna göra lämplighetsbedömningar eller överprövningar gällande byggprodukter i samband med detaljplanering.

Kapitel. 22 Konsekvensutredning

Länsstyrelsen ställer sig tveksam till om den konsekvensutredning som tagits fram är rimlig gällande resursförstärkning. Det finns stora osäkerheter i uppdragets omfattning och avgränsning. Det bör därför finnas möjlighet att äska medel vid behov. Utredningen föreslår två tjänster på vattenmyndigheterna och en tjänst till länsstyrelserna under första cykel, för att därefter minskas. Denna minskning för länsstyrelserna bör vara under förutsättning att metoden har implementerats under första cykeln.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Peter Sandwall med enhetschef Ingrid Palmblad Örlander som föredragande. I den slutliga handläggningen har också lärråd Ylva Mannervik, avdelningschef Eva Brynolf och vattenhandläggare Sara Brattström medverkat.

Handlingen är fastställd i Länsstyrelsens elektroniska dokument- och ärendehanteringssystem

Du hittar information om hur länsstyrelsen behandlar personuppgifter på www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.